Խ Ա Չ Ը

ՀՉՕՐԱՆՔԷՆ ՇԼԱՑԱԾ ԵՒ ԿՈՒՐԱՑԱԾ

ՄՈՎՍԷՍ ԱԿԱՆԱՏԵՄ՝ ԱՅՐՈՂ ՄՈՐԵՆԻԻՆ,
ԻՍԿ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ՝ ՀՐԵՂԷՆ ԼԵՉՈՒՆԵՐՈՒ

“ԻՍԿ ԻՆՔ ԱՆՈՆՑ ԱՉՔԻՆ ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ ԵՂԱՒ”

ՍԻՄԷՈՆ Եւ ԱՆՆԱ ԱԼԵՉԱՐԴ ԾԵՐՈՒՆԻՆԵՐԸ

ԼՈՅՍԸ ԿԸ ԼՈՒՍԱՒՈՐԷ ԽԱՒԱՐԻՆ ՄԷՋ.
ԽԱՒԱՐԸ ՉԾԱՆՉՑԱՒ ՉԱՅՆ

Խ Ա Չ Ը

ԵՍ ՉԵՄ ԳԻՏԵՐ, ԲԱՅՑ ՍԱ ԳԻՏԵՄ”

ՀԶՕՐԱՆՔԷՆ ՇԼԱՑԱԾ ԵՒ ԿՈՒՐԱՑԱԾ

«Ով առտուանց ծագող Արուսեակ, ինչպէ՞ս երկինքէ ինկար ու մինչեւ գետին կործանեցար, Դուն որ ազգերը նկուն կ՛ընէիր: Դուն սրտիդ մէջ ըսած էիր Երկինք ելլեմ ու Իմ աթոռս Աստուծոյ աստղերէն վեր բարձրացնեմ. Եւ ժողովքի լեռը, Հիւսիսի ծովերը բնակիմ. ամպերու բարձրութիւններուն վրայ ելլեմ, Բարձրելոյն նմանիմ: Բայց ահա դժոխքը կ՛իջնես, գուբին խորունկ տեղերը»: Եսայ. ԺԴ.12-15:

Սատանան ըսաւ Յիսուսի. «Քեզի պիտի տամ այս ամբողջ իշխանութիւնը և ասոնց փառքը, որովհետեւ ինծի տրուած է, և որուն որ ուզեմ՝ կու տամ զայն...եթէ գետին իյնալով երկրպագես ինծի»: Այն ատեն Յիսուս ըսաւ Անոր.

«Ետիս գնա՛, սատանայ (այսինք կորսուէ՛ աչքէս)--Ղուկ. Դ.6 : Յիսուս Քրիստոս աշխարհի հզօրանքէն ո՛չ շլացաւ ու ո՛չ ալ կուրացաւ:

Եկեղեցիները այսօր հրապուրանքէ ու հզօրութենէ պատրանքախաբ կուրցած են ու կը խարխաբեն, առանց գիտնալու թէ ո՞ւր կը տանին աշխարհի հաւատացեալները: Ունինք կազմակերպուած կեդրոններ, դըպրոցներ և եկեղեցիներ: Ունինք բաւական ներկաներ, որոնք ներկայ կ՛ըլլան Սուրբ Պատարագի: Սակայն ո՞ւր են և ո՞ւր կը յաճախեն Հայ նոր սերունդը Կիրակի օրերը: Վերոյիշեալ հարցումները կրնան կայծակնաբոց ըլլալ, այո, բայց պարտ են արթնցնել մեզ մեր թմբիրէն:

Եկեղեցին պարտ է ըլլալ ընկերային հիմնարկութեան խիղճը: Ան կանչուած է դառնալու ժողովուրդին խիղճը, ընկճուածներու պաշտպանը, Աւետարանի յաւիտենական բարոզիչը և դժուարութեան ժամանակ մխիթարողը: Կրօնքը կը սրէ մարդ արարածին խիղճը ներքին ճշմարտութեան զգացումներով: Որովհետեւ Քրիստոնէական կրօնը Գերբնականին ներկայացուցիչն է մարդկային մարմնին մէջ: Մարդկութեան հոգին ու խիղճը ցնցելու նպատակով Յիսուս Քրիստոս զոհաբերեց Իր Անձը:

Մարդիկ ընդհանրապէս կը հարցնեն, թէ մեղքը ինչպէ՞ս և ուրկէ՞ մտաւ աստուածաստեղծ աշխարհի մէջ: Աստուած չէ՞ր կրնար արգիլել անոր մուտքը: Աստուած ո՛չ թէ չէր կրնար արգիլել մեղքը, այլ Իր ստեղծելիք մարդ արարածը որպէսզի ստանայ, Ի՛ր պատկերը և նմանութիւնը (Իր ազատ կամքը), Աստուած կամեցաւ և ստեղծեց Իր ծայրագոյն մարդ արարածը աննախադրագիր, այսինքն Իր ազատ կամքով:

Մարդ արարած կրնայ իր ընկեր մարդ արարածը գերեվարել, կրնայ զայն պարտադրել, և նոյնիսկ զայն սպաննել: Սակայն չի կրնար ինքզինք անոր սիրցնել: Անձ մը մի միայն իր ընկերոջ (իր սիրածին) ազա՛տ կամքո՛վը կրնայ սիրուիլ...:

Արարիչ Աստուած Իր մտապատկերին մէջ ունէր ուրուագիծը մարդ արարածին: Որպէս նախատեսող, Ան սիրած էր այս գերագոյն էակը, որուն պիտի շնորհէր Իր կերպարը, սակայն Ան կ՛ուզէր որ Իր շինած մարդ արարածը ունենայ նաեւ Իր նմանութիւնը: Սոյն պատճառին համար Յովհաննէս առաքեալ իր ներշնչումի բարձրութեան կը գրէ հետեւեալը.

«Վասնզի Աստուած այնպէ՛ս սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ
Իր Միածին որդին տուաւ, որպէսզի ով որ հաւատայ
անոր՝...ընդունի յաւիտենական կեանքը»: --Յով. Գ.16

«Որպէսզի ով որ հաւատայ անոր»ը կը նշանակէ թէ Աստուած Իր Որդին Յիսուսը ղրկեց մարդ արարածին և ոչ կենդանիներու կամ անասուններու, որովհետեւ անբան անասունները հաւատալու մտային և հոգեկան կարողութիւնները չունին:

Աստուծոյ, մարդ արարչագործութիւնը չէ աւարտած, այլ երկար դարերէ ի վեր կը շարունակուի: Ինչո՞ւ, որովհետեւ Մարդ արարածին աստուածանմանութեան գործընթացը, այսուհետեւ, կախեալ է մարդո՛ւն ազատ կամքէն:

Արարիչ Աստուած շնորհած է Իր Պատկերը մարդկութեան:

Մարդկութիւնը ունի բանականութիւն, խիղճ, տրամաբանութիւն, հնարամտութիւն, իմաստութիւն և ասոնց վրայ առաւել ըլլալով ազատ կամք, որ աստուածային յատկանիշներուն նախամեծա՛րն է:

Ակադեմական անճնաւորութիւն մը կրնայ ծնունդ տալ իրեն պատկերալից զաւկին: Զաւակը կրնայ ունենալ հօրը խարտեաշ մազերը, մօրը երկնակապոյտ աչքերը և անոր սլաճիկ հասակը: Այս բոլոր յատկութիւնները ժառանգական ըլլալուն համար, զաւակը կրնայ ունենալ իր ծնողական արտաքի՛ն կերպարանքը: Ծնողք մը կամայ ակամայ իրենց կերպարանքը կրնան տալ իրենց զաւկին: Բայց երբ իրենց զաւակը փոխանակ ուսման հետեւելու, կը նախընտրէ անառակութեամբ ապրիլ, դժբախտաբար ծնողք մը մի միայն մէկ բան կրնայ ընել սիրաշահելու համար իրենց սիրասուն զաւակը՝ յայտնել սէր ու ողորմածութիւն իրենց արցունքոտ աչքերով: Եթէ սպառնալիք ընեն, զաւակը կրնայ տունէն փախչիլ: Եթէ տունէն վտարեն, ան կրնայ բնաւ չվերադառնալ:

Զաւակ մը իր ծնողքին նմանութիւնը ստանալու համար ի՝նք պարտ է աշխատիլ, յոգնիլ և ուսում ստանալ: Հայր մը համալսարան երթալով իր զաւակը ուսում չունենար: Հայր մը մարզանք ընելով, զաւակը մարզիկ չի կրնար դարձնել: Մայր մը ճեւագիտական դասընթացքի հետեւելով, իր աղջիկը կարուհի չի կրնար ըլլալ: Այլ զաւակ մը ի՛նք պարտ է ուսում առնել, և ի՛նք իր ազատ կամքով հետեւելու է դասընթացքի մը, որ կարենայ ստանալ իր ծնողաց նմանութիւնը:

Ներկայ դարաշրջանը որուն մէջ կ՛ապրի մարդկութիւնը, ա՛յն ժամանակամիջոցն է որու ընթացքին մարդ արարած իր ազատ կամքով առիթը ունի ինքզինք նմանցնելու իր Արարիչ Աստուծոյ: Մեր Տիրոջ Յիսուսի աշխարհ գալը, Անոր մարդեղանալը, զԱստուած շօշափելի և տեսանելի կերպով մարդկութեան վկայելո՛ւ համար էր: Ան իջաւ աշխարհ, առաւ ծառայի կերպարանք և ջանաց հրաւիրել մեզ որ հաւատա՛նք Աստուծոյ սիրոյն: Այսինքն վստահի՛նք Անոր մեր կեանքը և սիրենք զԻնք որպէս մեր Երկնաւոր Հայրը: Յիսուս, Իրե՛ն հրաւիրեց մարդկութիւնը ըսելով.

«Եկէ՛ք ինծի, բոլոր յոգնածներ և բեռնաւորուածներ, և ես պիտի հանգստացնեմ ձեզ: Իմ լուծս ձեր վրայ առէք և սորվեցէք Ինձմէ, որ հեզ եմ և սրտով խոնարհ. և ձեր անձերուն հանգիստ պիտի գտնէք, որովհետեւ Իմ լուծս բաղցր է և Իմ բեռս՝ թեթեւ» --Մատթ. ԺԱ.28-30:

Աստուած Իր սիրած մարդկութիւնը վերաշահելու ու զայն որդեգրելու համար ամէն միջոց գործածեց: Աստուած սիրեց մարդկութիւնը անսպառօրէն մինչեւ Իր Միածին Որդին ղրկեց աշխարհ, ցոյց տալու մեզի Իր ողորմութիւնն ու գթութիւնը:

Ինչո՞ւ այս աստիճան սէր ու ողորմութիւն հանդէպ մարդ արարածին: Որովհետեւ մարդուն մեղանչումը, Սատանային խաբէութեամբ տեղի ունեցաւ ու ո՛չ Ադամի ամբարտաւանութեան ու իր Արարչին դէմ ըմբոստացումով: Սատանան Աստուծոյ դէմ թէ՛ ըմբոստացաւ և թէ՛ պայքարի դրօշ բարձրացուց: Սատանային մեղանչումը Աստուծոյ դէմ, յարուցած յեղափոխութիւնը, Աստուծոյ հեղինակութիւնը յափշտակել էր:

Սոյն պատճառաւ, Սատանան առաջին մարդով սկսաւ պայքարամարտը Աստուծոյ դէմ, որ ցարդ կը գոյատեւէ: Սատանան Աստուծոյ իրեն տուած հզօրանքէն շլացած կուրացաւ ու կարծեց թէ ի՛նք կրնայ դառնալ Արարիչ Աստուածը:

Սատանային մեղանչումին ու մարդու մեղանչումին տարբերութիւնը այն է, որ Սատանան իր ըմբոստացումէն յետոյ ապստամբեցաւ Աստուծոյ դէմ և ջանաց իւրացնել Արարիչ Աստուծոյ հեղինակութիւնը:

(Այս մասին Եսայի մարգարէութիւնը որպէս ներածական գրած եմ վերեւ:) Իսկ մարդ, ջանաց գտնել զԱստուած ու հաշտուիլ Անոր հետ:

Որպէս ապացոյց՝ կը տեսնենք մարդուն կառուցած տաճարներն ու զոհաբերական սեղանները հաճեցնելու համար զԱստուած, հոգ չէ որ կռապաշտութեամբ: Մարդու վերոյիշեալ զղջումին պատճառաւ, Աստուած կը սիրէ Իր մարդ արարածը ու կը ջանայ զայն վերստին սիրաշահիլ:

Մարդոց մէջ գտնուած են բազմաթիւ անձեր, որոնք երկրպագած են Սատանային և արժանացած աշխարհի բարձրագոյն իշխանութիւններու, ըլլան անոնք քաղաքական կամ մտաւորական փառաբանութիւններ:

Նկատողութեան առարկայ դարձուցինք բազմաթիւ անձեր, որոնք հզօրանքի պատրանքին զոհ գացին: Մենք որպէս հաւաքական կազմակերպութիւններ կամ անձնական անհատներ, որքա՞ն շլացած ու կուրացած ենք աշխարհի մատուցած փառքէն և կեղծ ծափահարութենէն:

Որքա՞ն ուրացած ենք Յիսուս Քրիստոսի պատուէրները, մեր հաշտոյն, և նիւթական ակնկալութեան համար տեղի տուա՞ծ ենք անարդարութիւններու: Եթէ "այո" է, մեր միակ ընելիքը զղջալ ու թողութիւն խնդրել է Աստուծմէ, ու հատուցանել մեր սխալը:

Մարդ արարածը սխալական է այս աշխարհի մէջ, սակայն Աստուած Իր սիրոյն համար բաց դուռ մը շնորհած է մեզի, որ կը կոչուի ապաշխարութիւն: Եթէ կա՛ հզօրանքէ շլացած մեղաւոր մը, որ վերադառնալ կ՛ուզէ Երկնաւոր Հայր Աստուծոյ, անոր զղջումն ու ապաշխարանքը ուրախութիւն և երաժշտութիւն կը պատճառէ երկնքի մէջ:

Յիսուս կ՛ըսէ.

> «Այսպէս ուրախութիւն պիտի ըլլայ երկնքի
> մէջ մէ՛կ մեղաւորի համար, որ կ՛ապաշխարէ»
> --Ղուկ. ԺԵ. 6:

Հոկտ. 6, 1999
Թորոնթօ

ՄՈՎՍԷՍ ԱԿԱՆԱՏԵՄ՝ ԱՅՐՈՂ ՄՈՐԵՆԻԻՆ, ԻՍԿ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ՝ ՀՐԵՂԷՆ ԼԵՋՈՒՆԵՐՈՒ

Տասնաբանեայ Պատուէրներու տիրական հեղինակ Մովսէս մարգարէ, ականատես կ՛ըլլայ բոցակէզ մորենիին իր հովուական շրջանին:

Բոցավառ մորենիին ընդմէջէն, Մովսէս կ՛իմանայ Աստուծոյ կանչը դառնալու հովիւ իր ցեղակից Հրեայ ժողովուրդին: Քառասուն տարիներու աֆսորն ու տարտղնուած կեանքը, Եգիպտոսի փոխարքա Մովսէսը, չէ խաղաղեցուցած: Անոր հոգւոյն մէջ կ՛եռայ վրէժխնդրութիւնը: Արդարութիւնը պարտ է գործադրուիլ նոյնիսկ արիւնահեղութեամբ: Մովսէս՝ իր ազգային ազատագրութիւնը սկսաւ սպաննելով Եգիպտացի գործատրական հսկիչը: Այսուհետեւ ան պիտի հիմնարկէ իր աստուածային առաքելութիւնը սպաննելով բոլոր Եգիպտացիներու անդրանիկ զաւակները սկսելով Փարաւոնի գահաժառանգէն: Կ՛արժէ՛, հոս, բաղդատել Մովսէսի հոգետեսութիւնը՝ Պենտեկոստէի Հոգեգալուստով:

Դիտե՛նք Յիսուս Քրիստոսի աշակերտներուն շնորհուած Սուրբ Հոգւոյ պարգեւը, որուն երեւոյթը նման էր բոցաշունչ լեզուներու.

«Յանկարծակի երկինքէն ձայն մը հնչեց՝ սաստկաշունչ հովէն եկած ձայնի պէս. և լեցուց ամբողջ տունը, ուր նստած էին: Եւ անոնց երեւցան բաժնուած լեզուներ, նման բոցեղէն լեզուներու, որոնք նստան իւրաքանչիւրին վրայ և ամենքը լեցուեցան Սուրբ Հոգիով»-Գործ.Բ.1-4:

Մովսէս մարգարէին և Յիսուսի աշակերտներուն փորձառական ապրումը հրեղէն Սուրբ Հոգւոյն ներկայութեան, կը զանազանուի Անոր ներգործական և տպաւորական տարբերութիւններով. նախ կ՛արժէ դիտել որ Մովսէս միայն ականատես եղաւ բոցակէզ մորենիին, իսկ Սուրբ Հոգին "լեցուց ամբողջ տունը" և "բոցեղէն լեզուներ, որոնք նստան իւրաքանչիւրին վրայ": Ամենէն կարեւոր դէպքը, որ հեղինակը ճշգրիտ կերպով արձանագրած է, կ՛ըսէ. «Եւ ամենքը լեցուեցան Սուրբ Հոգիով»:

Հոգեգալուստը կը փոխակերպէ Գալիլեացի Մարգարէին աշակերտները: Ջանոնք աշակերտութենէ կը դարձնէ Առաքեալներու: Անոնց էութեան ու իսկութեան թափանցելով՝ զանոնք կը սրբագործէ: Անոնց հոգւոյն մէջէն կ՛արտաբսէ վրէժխնդրութիւնն ու սպառնալիքը:

Փոխանակ սուրով և վայրագութեամբ ստիպելու Յիսուս Քրիստոսի հաւատքը, բոցեղէն լեզուներու, հոգեշունչ համոզումներու ջատագովութեամբ և բոլորանուէր զոհողութեամբ անոնք կը նուիրուին իրենց առաքելութեան: Ոչ թէ ուրիշնե՛րը սպաննելով արդարութիւն կը ջանան իրագործել, այլ՝ իրե՛նց պարանոցները կ՛երկարեն ահարկու կացինին՝ անվախ և անթարթ:

Յիսուսի Առաքեալները, Մովսէս մարգարէի նման, բոցավառ մորենին լեռան գագաթը չեն թողած: Սուրբ Հոգին Առաքեալներուն մէ՛ջն է, Ան ձուլուած է իրենց հոգեկան և իմացական իսկութեան հետ և զանոնք դարձուցած է շողարձակ: Անոնց խօսքերը ոչ թէ անէծք և վրէժխնդրութիւն կը գոռան իրենց թշնամիներուն, այլ՝ բժշկութիւն, մեղքերէ փրկութիւն և խաղաղութի՛ւն կը բուրեն:

Աստուածայայտնիչ մարգարէներ, իրենց աստղահոյլ շարքերով ջանացին բացայայտել զԱստուած և Սուրբ Հոգւոյն գործառնութիւնը համադրելով զանոնք ազգային մարգարէներու յայտարարութիւններուն:

Սոյն զեկոյցներու վրէժխնդրական և նախանձոտ դրսեւորումները ակնայայտ կ՛երեւին Մովսէս, Սամուէլ և Եղիա մարգարէներու յաւակնոտ և արիւնարբու արշաւանքներու ընթացքին: Օրինակ.

1--Մովսէս ըսաւ անոնց «Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ՛ըսէ. "Ամէն մարդ իր սուրը թող իր մէջքը դնէ, ու բանակին մէջ դունէ դուռ անցնին և ամէն մարդ իր եղբայրը, ու իր ընկերը, և ամէն մարդ իր դրացին մեռցնէ":» Եւ Ղեւիի որդիները Մովսէսի խօսքին պէս ըրին. ու այն օրը ժողովուրդէն երեք հազար մարդու չափ ինկան"»--Ելից ԼԲ. 27-28:

2--Սամուէլ ըսաւ Սաուղի....«Հիմա Տիրոջը խօսքերուն ձայնը մտիկ ըրէ. Զօրած Տէրը այսպէս կ՛ըսէ. "Հիմա գնա ու Ամաղէկը զարկ և անոր բոլոր ունեցածը նզովուածի պէս բնաջինջ ըրէ, ու անոր չխնայես. և այր մարդէն մինչեւ կին ու տղայէն մինչեւ կաթնկերը, արջառէն մինչեւ ոչխարը և ուղտէն մինչեւ էշը մեռցնես"»--Ա. Թագաւորաց ԺԵ. 1-3:

3.--Եւ Եղիա անոնց ըսաւ «Բահաղի մարգարէները բունեցէք ու անոնցմէ մարդ չ՛ազատի, և զանոնք բունեցին, ու Եղիա զանոնք Կիսոն հեղեղատը իջեցուց, և հոն զանոնք մեռցուց»--Գ. Թագաւորաց ԺԸ. 40:

Մովսէս մարգարէէն մինչեւ Պենտեկոստէ, մօտաւորապէս 1,500 տարիներու ջրջանին բոլորած էին Իսրայէլի մարգարէաբարբառ պատգամ՝ գուշակութիւնները: Հին Կտակարանի մարգարէները թէեւ Աստուծոյ հոգիով լեցուած կը մարգարէանային, սակայն իրենց պատգամը բաղադրուած էր ցեղաժառանգ մղումներով և ազգայնամոլ ծայրայեղութեամբ: Այս կո՛յր ազգակրօն մոլութիւնը բացայայտօրէն արձանագրուած է նոյնիսկ Մովսէսէ հազար տարի յետոյ Բաբելոնէ վերադարձող աֆսորեալ կրօնաւորներու կողմէ. 4.--Նէեմեայ ԺԳ.25:

«Այս պատճառաւ անոնց հետ վէճ ըրի ու զանոնք նզովեցի, և անոնցմէ մէկ բանին ծեծեցի ու մազերնին փետեցի. և Աստուծոյ անունովը զանոնք երդմնցուցի, ըսելով, Ձեր աղջիկները անոնց տղոցը չտաք, ու անոնց աղջիկներէն Ձեր տղոցը կամ Ձեզի կին չ՛առնէք»
--Նէեմեայ ԺԳ.25:

Ամենատպաւորիչ մարգարէաճառ խոստովանութիւնը կու գայ մեզի Պօղոս առաքեալէ, որ նախապաշարեալ հալածիչն էր Քրիստոսի եկեղեցիին ու անոր առաքեալներուն մինչեւ Դամասկոսի ճանապարհը:

Հոն, Պօղոս ականատես եղաւ Փառապանծ և Յաղթական Յիսուս Քրիստոսի լուսավառութեան և լսեց Անոր բնիկ ձայնը, որ թրթռացուցած և ստեղծագործած էր համայն տիեզերքը:

Ինքզինք Յիսուս Քրիստոսի ընծայող Ս.Պօղոս կ՛ըսէ.

«Նախանձախնդիր էի Աստուծոյ, ինչպէս դուք ամէնդ՝ այսօր: Ես հալածեցի այս ճանապարհը մինչեւ մահ՝ կապելով և բանտերու մատնելով այրեր և կիներ, ինչպէս որ վկայ են ինծի քահանայապետը և ամբողջ ծերակոյտը, որոնցմէ եղբայրներուն ուղղուած թուղթեր ալ առնելով՝ Դամասկոս կ՛երթայի, այնտեղէն կապեալներ բերելու համար երուսաղէմ, որպէսզի պատժուին:.....Իրենք իսկ գիտեն, թէ ես էի որ ժողովարանէ ժողովարան երթալով, բանտարկել և գանակոծել կու տայի (Յիսուսի) հաւատացողները, և երբ կը թափուէր Ստեփանոս վկայի արիւնը՝ ես ինքս որ կեցած էի անոր մօտ, կամակից ըլլալով անոր սպանուելուն»--Գործք Առա. ԻԲ. 3-5, 19-20:

Մովսէսէ 1,500 տարիներ յետոյ Յիսուս Քրիստոս՝ Իր նուիրագործող

Մարդեղութեամբ այգալոյսեց Սուրբ Հոգւոյն իսկական Դիմագիծը, որ ո՛չ թէ վրէժխնդրութեամբ, սպառնալիքով ու մահափորձով կը գործէ աստուածային Հոգին, այլ, կը նշէ Հոգիին պտուղները (խորհրդանիշները).

«Սէր, խնդութիւն, խաղաղութիւն, համբերութիւն, բաղցրութիւն, բարութիւն, հաւատք, հեզութիւն, ժուժկալութիւն: Բոլոր անոնք որ Քրիստոսիններն են, խաչը հանեցին իրե՛նց մարմինները՝ կիրքերով ու ցանկութիւններով մէկտեղ»--Գաղատ. Ե. 22-25, հեղինակ՝ նախապաշարումները, ազգակրօնամոլութիւնը և մարմնական մղումները, վրէժխընդրութիւն և նախանձը խաչը հանող՝ Պօղոս Առաքեալի կենդանի վկայութիւնները:

Մինչեւ որ Սուրբ Հոգւոյ լեցունութիւնը, հաւատացեալի մը ամբողջականութիւնը չհամակէ, և անկէ չվտարէ մարմնական մղումները և նախապաշարումները, ենթակային մարգարէաշունչ տեսութիւնը պիտի շարունակէ օրինակել և կապկել Հին Կտակարանի մարգարէները, որոնց համար մեր Տէրը՝ Իր հոգեհմայ բնիջութեամբ ըսաւ.

«Կիներէն ծնածներուն մէջ Յովհաննէս Մկրտիչէն մեծը ելած չէ (Հին Կտակարանի) սակայն երկինքի արքայութեանը մէջ ամէնէն պզտիկը անկէ աւելի մեծ է»--Մատթ. ԺԱ.11:

Հոգեյայտնութիւն և ներշնչում այն վսեմ ու սրբազան տարողութիւնն է, աննիւթական ու գերագոյն, որ կը շփոթեցնէ և կը տագնապեցնէ մարդ արարածը Իր սրբութեամբ: Այս պատճառաւ, ծերունազարդ Յովհաննէս առաքեալ՝ իր երկարատեւ փորձառութենէ յետոյ կը գրէ իր հաւատակից եղբայրներուն ըսելով.

«Սիրելինե՛ր, ամէն հոգիի մի՛ հաւատաք, այլ հոգիները փորձեցէ՛ք թէ արդեօք Աստուծմէ՞ են. վասն զի աշխարհի մէջ շատ սուտ մարգարէներ երեւան ելածեն: Մենք Աստուծոյ Հոգին կը ճանչնանք»--Ա. Յով. Դ. 1-2

«Սիրելինե՛ր սիրենք զիրար, քանի որ սէրը Աստուծմէ է: ...Ան որ չսիրէր՝ չի ճանչնար զԱստուած, քանի որ Աստուած սէր է»--Դ. 7-8:

Որքա՜ն անբաղդատելիօրէն գերազանց է Յիսուսայայտնիչ Հոգին, Հին Կտակարանի մարգարէական հոգիէն: Յիսուսահմայ Հոգին կը ցոլացնէ անսպառ սէր, փրկութիւն և խաղաղութիւն:

Ներհայեցողութեամբ պէտք է անդրադառնալ այս յոյժ կարեւոր խորհրդաւոր նմանութիւններուն: Հոգւոյն գաղտանաթափանց աչքերով զննելու է Պօղոս և Յովհաննէս առաքեալներու յատկանշական խորհուրդները, որոնք ուղեծիրներն են Աստուածային Հոգւոյ ճշմարիտ արտայայտութեան:

Ծնորհակալութիւն Աստուծոյ որ արժանի ըրած է մեզ ներթափանցելու խորքը յաւերժաւանդ Սուրբ Հոգւոյն խորհուրդին, որ Պօղոս Առաքեալ՝ իր փորձառական ապրումի միջոցաւ որոնեց և մատնանշեց Գաղատացւոց հինգերորդ գլխուն 22-25 համարներուն մէջ:

Ուսումնատենչ մտքերու և մաքուր սրտերու՝ տիեզերք համօրէն կը խորհրդանշէ ճշմարիտ հոգեւորին բնիջուղը:

Սեպտեմբեր 23, 1991

Թորոնթօ

“ԻՍԿ ԻՆՔ ԱՆՈՆՑ ԱՋՔԻՆ ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ ԵՂԱՒ”

Ղուկաս ԻԴ.31

Ո՛չ թէ Յիսուս աներեւոյթացաւ, այլ՝ "անոնց աչքի՛ն, աներեւոյթ եղաւ", որ կը նշանակէ թէ Ան մարդկային տեսողութեա՛ն անյայտ դարձաւ: Յիսուս չէ՛ հեռացած աշխարհէն, չէ՛ լքած Իր աշակերտները և Զինքը սիրողները: Ան կ՛ընկերանա՛յ մեր կեանքի ուղեւորութեան, ըլլայ դէպի Էմմաուս, կամ դէպի մեր ամէնօրեայ աշխատանոցը:

Մենք կը տեսնենք Զինքը, բայց չենք ճանչնար թէ Ան Յիսուսն է, որովհետեւ մեռելներո՛ւ մէջ կը փնտռենք "Ողջ"ը:

Կը փնտռենք Զինք մեր նախապաշարումի՛ն մէջ, մեր մարմնակա՛ն իղձերուն և մեր անիմա՛ստ ժամանակատա՛ր փափաքներուն մէջ:

Էմմաուսի ճամբորդները ինչո՞ւ կը փնտռէին Յիսուսը:

Ինչո՞ւ հաւատացած ու հետեւած էին Նազովրեցի Վարդապետին:

Կարդանք անոնց անկեղծ խոստովանանքը, անոնք ըսին այս Օտարական կարծուածին.

«Մենք կ՛ակնկալէինք որ Ա՛ն պիտի փրկէր Իսրայէլը»:

Այս խեղճուկ Հրեայ Էմմաուսի գիւղացիները հետեւած ու աջակերտած էին Յիսուսի, կարծելով որ Յիսուս ալ Բարաբբաի նման ազգայի՛ն Ազատարար մը պիտի ըլլայ փրկելով զիրենք Հռոմի բաղաքական լուծէն ու հիմնելով Դաւիդ թագաւորի հարստութեան իշխանութիւնը: Ոչ թէ երկու հազար տարի առաջուան Հրեաները այդպէս կը խորհէին, այլ նաեւ ա՛յսօր 2002 թուականի Հրեայ ժողովուրդը եւս այդ մտածումո՛վ ու երազո՛վ կը պայքարի Պաղեստին երկրին մէջ, որ այսօր կը կոչէ Իսրայէլ:

Զմեղադրե՛նք Հրեայ ազգը որեւէ տկարամտութեամբ և անճանաչութեամբ: Մենք, Հայերս որ կը պարծենանք Աստուածաշունչի Հայերէն թարգմանութեամբ հինգերորդ դարուն, ա՛յսօր քանի՞ հոգի մեր մէջէն կը կարդան Յիսուսի Աւետարանը և կը սերտեն Խաչեցեալ Յիսուսի առակներն ու հմայագեղ խօսքերը:

Գիտէ՞ք ինչո՛ւ համար չենք կարդար սուրբ Աւետարանները, որովհետեւ Յիսուս «աներեւոյթ եղած է մեր աչքերուն»:

Այսօր Հայ ազգը կ՛ուզէ տեսնել, Թուրք ստորադասեալ ազգը խոնարհած և ընդունած իր Հայաջինջ ցեղասպանութիւնը:

Հայ ազգը այսօր դարձած է վրէժխնդիր ու ատելավառ հանդէպ իր թշնամիին: Ան մոռցած է Յիսուսի պատմած "Բարի Սամարացիին" անմոռանալի առակը:

Հայը կը պաշտպանէ ու կը հպարտանայ Յիսուսի Աւետարանին, Հայերէն դարգմանութիւնը, ո՛չ թէ զայն կարդալո՛ւ համար, այլ որպէս ցուցադրութի՛ւն իր հինգերորդ դարու Հայ գրականութիւնը...:

Յիսուս, այսօր Հայուն աչքին աներեւոյթ եղած է: Ու այդպէ՛ս պիտի մնայ Ան, մինչեւ որ մենք եւս, որպէս հիւրասէր ստիպենք Զայն

և ըսենք.

«Մեր մօտ գիշերէ, որովհետեւ իրիկուն է,
և օրը տարաժամանած է»:

«Եւ Յիսուս ներս մտաւ՝ գիշերելու համար այնտեղ
անոնց հետ: Եւ երբ Ան սեղան նստաւ անոնց հետ,
առնելով հացը՝ օրհնեց, կտրեց ու տուաւ անոնց:
Եւ անոնց աչքերը բացուեցան ու ճանչցան զԱյն.
իսկ Ինք անոնց աչքին աներեւոյթ եղաւ»--Յով. ԻԴ.29-30:

Յիսուս աներեւոյթ եղաւ, որովհետեւ ի՛նչ որ կարեւոր էր և ստոյգ, ճամբան բացատրած էր անոնց և մէջբերումներ ըրած Հին Կտակարանի մարգարէներէն: Յիսուս ժամանակ չունի, կրկին ու կրկին բացատրելու ըլլալիք դէպքերն և իրողութիւնները: Եթէ մենք կը սիրենք Զինքը և անկեղծօրէն կ՛ուզե՛նք գիտնալ, մե՛նք այնուհետեւ պարտ ենք ննջել և հասկնալ: Յիսուս ըսաւ Իր օրուան բանգէտներուն.

1. «Քննեցէ՛ք Գիրքերը, քանի որ կը կարծէք թէ
անոնցմով յաւիտենական կեանք պիտի ունենաք:
Բայց նոյն գիրքերն են որ կը վկայեն իմ մասիս»
--Յով. Ե.39:

2. «Վա՛յ ձեզի՝ օրէնքի վարդապետներուդ, որ
կը պահէք գիտութեան բանալիները, դուք չէք
մտներ և մտնողներուն ալ արգելք կ՛ըլլաք»
--Ղուկ. ԺԱ.52:

Հայ երեսունվեց նշանագիրերու բնութագրութիւնը կ՛իմաստաւորէ, որ անոնք մոգական տառանշաններ են որոնք եթերայինը կը թանձրացնեն, աննիւթականը կը մարմնաւորեն և անտեսանելին տեսանելի կ՛ընեն: Անմարմին խօսքին մարմին հագցնելով (գիրերու գիւտով) անշօշափելին տեսանելի ու շօշափելի կը դարձնեն: Ներքին խորհուրդը զգալի նշանն է, որուն միջոցաւ տեսանելի ձեւերու տակ անտեսանելի շնորհները կը ստացուին:

Հաւատալ ու սիրել այն զոյգ ճառագայթարձակ շողերն են, որոնք կը սրբացնեն մարդը և տեսանելի կը դարձնեն Անտեսանելին:

Թարգմանիչներու գծած ճամբան՝ «Տեսնել էր տեսանելիէն անդին Անտեսը, ժամանակաւորէն անդին՝ Յաւիտենականը, "գնացք" էն անդին "հաւատք"ը, այսինք դէպքերէն և իրողութիւններէն անդին զանոնք յառաջ բերող Հօրութիւնը»:

Կարդալ.--Մատթէոս Ի.31-40:

Մարտ 31, 2002
Թորոնթօ
Ալպէռ Նորատունկեան
Հայ-Քրիստոնեայ

ՍԻՄԷՈՆ ԵՒ ԱՆՆԱ
ԱԼԵՋԱՐԴ ԾԵՐՈՒՆԻՆԵՐԸ

Բազմաթիւ անգամներ մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս այցելած էր Երուսաղէմի տաճարը: Մայր տաճարի բարաշէն և պատկառելի կառոյցը նշանակ էր Աստուծոյ կենդանի Ներկայութեան, որ կը զգացնէր Անժամանցելիին վեհափառ հաղորդութիւնը մարդ արարածին հետ:

Տաճարը, Անհունին ներկայութիւնը՝ հաւատքի՛ կերպարանափոխող սրբավայրն էր: Երիտասարդ հաւատաւորներու կողքին կը հիւրասիրուէր կը մեծարուէր նաեւ ծերունազարդ տարեցները:

Ներկայ դարը կը փառաբանէ ու կը պանծացնէ միայն երիտասարդ և երիտասարդուհիներու ներկայութիւնը: Ազգի մը բանակն ու աշխատաւորական զօրոյթը իր երիտասարդներու ծովածաւալ համրանքով ինքզինք հզօր կը զգայ:

Կրօնական տօնակատարութեան և Կիրակի օրերու եկեղեցական արարողութիւններու ընթացքին, անշուշտ կը փափաքինք ներկայ տեսնել նաեւ երիտասարդ նոր սերունդը:

Բայց արդեօք ինչո՞ւ կ՛անտեսուին մեր պապիկներն ու մամիկները: Այն բոլոր շնորհագեղ ալեհերները, որոնք կ՛ապրին իրենց կեանքի մայրամուտը, նման Սիմէոն և Աննա ծերունիներուն, անո՛նք են հիմնախարիսխը և կամարները անխորտակելի և հաւատալոյս եկեղեցիներուն:

Յիսուս Մանկան ընծայման օրը, բազմահարիւր դպիրներու և ժողովուրդներուն մէջ գտնուեցան մի միայն Սիմիոն Ծերունին և ութսունչորս տարեկան Աննա այրին, որ ճանչցա՛ն ընծայաբերուած Յիսուս Մանուկին մէջ աշխարհի Լոյսն ու Փրկիչը եղող Աստուածորդին:

Զդիտենք պառաւացած մորթը մեր մամիկներուն և անզօր բայլերը մեր պապիկներուն: Նայի՛նք անոնց բազկատարած ձեռքերը աղօթքի ժամուն և անոնց պաշտամունքային հոգեյոյզ երկրպագութիւնը խոստովանանքի և Սուրբ Հաղորդութեան պահուն: Անո՛նք են որ հաւատքի և ծառայասիրութեան աչքով կը տեսնեն զԱստուած: Անոնք իրենց բարձրացուցած նուիրական ձեռքերո՛վ, անշշուկ և աննշմար կանգուն կը պահեն եկեղեցիները ու ճառագայթարձակ կանթեղը Լուսաւորչին:

Անհամար այցելուներու մէջ, Աւետարանագիր Ղուկաս կը յիշէ միայն երկու ծերունազարդ Սիմէոն և Աննա անունները, որոնք սպասումի կարօտը ունէին տեսնելու յոյսի և լոյսի Մխիթարիչը, որ պիտի ազատագրէ մարդկութիւնը չարին իշխանութենէն:

Տա՛նք յարգանքի տուրքը ալեհեր ճշմարիտ հաւատացեալներու, որոնց աներե՛ր հաւատքը և անձնանուէր ծառայութիւնները հոգեխառնելով աստուածային սիրոյն հետ, կանգուն կը պահեն մեր հոգեւոր կառոյցները՝ եկեղեցիները:

Փետ. 15, 1993
Թորոնթօ
Նորատունկեան
Հայ-Քրիստոնեայ

«ԼՈՅՍԸ ԿԸ ԼՈՒՍԱՒՈՐԷ ԽԱՒԱՐԻՆ ՄԷՋ. ԽԱՒԱՐԸ ՉԾԱՆՉՑԱՒ ՉԱՅՆ»

Դասական յունարէն բնագրին իմաստը փոխանակ "չծանչցաւ" ըլլալու "չմարեց" կամ "չջնջեց" է:

Ի՞նչ հիանալի մխիթարութիւն բոլոր լոյսի որդիներուն, լաւատեսներուն և արշալոյսի յուսացողներուն: Խաւարը կրնայ չճանչնալ և ուրանալ Լոյսն ու Ճշմարտութիւնը: Կրնայ պայքարիլ անոնց դէմ՝ սուտով, կեղծիքով ու փառամոլութեամբ, սակայն ապարդիւն:

Խաւարը և չարը պիտի չկարենան յաղթանակել, պիտի չկարենան մարել և կորսնցնել Լոյսը:

Լոյսին ակնաղբիւրը Աստուա՛ծ է: Կեանքի Տուիչը և աշխարհի ստեղծիչը Աստուած՝ ճառագայթարձակ շողերով կը յօրինէ տիեզերքի արուեստի գործերը և գաղափարի լուսարձակումով կը բանայ մեր մտքերը և հոգիին աչքերը:

Յովհաննու առաքեալին ակնարկած Լոյսը՝ միայն գաղափարական կամ իմաստասիրական լոյսի մասին չէ՛, այլ՝ լուսեղէն և շօշափելի Անձնաւորութե՛ան մը, լուսաշող ապրումի և լուսաւորումի առաքելութեան մասին: Աշխարհ իր համայն սուտով, կեղծիքով և մոլորութեամբ պիտի չկարենա՛յ նուաճել ու պարտութեան մատնել Լոյսը: Բարոյական արժանիքներու Լոյսը և Աստուծոյ նմանելու գաղտնիքը՝ սիրո՛յ Լոյսն է՝ Ճշմարտութեան ճանապարհը: Աստուած նախ ցոյց կու տայ Իր լոյսը, ապա այդ լոյսին մէջ Ինքզինքը:

Լուսաւորումի արշաւին մէջ կայ յոյսի, լոյսի, լաւատեսութեան, Յարութեան թաւուն ջունչը: Ճշմարիտ Լոյսին մէջ խտրականութիւն չի կայ: Լուսաւորումը սերնդագործութեամբ կամ ժառանգականութեամբ չէ, այլ հաւանութե՛մբ, յօժարակամ ընդունելով:

> «Անոնք որ ընդունեցին Զայն՝ իշխանութիւն տուաւ անոնց ըլլալու Աստուծոյ որդիներ»--Յով. Ա. 12:

Լոյսի որդիներ, Ճշմարտութեան և անձնուրացութեան որդիներ, սիրոյ և զոհողութեան որդիներ: Որդիներ, որոնց իրաւունք և իշխանութիւն տրուած է ըլլալ աստուածանման: Շնորհ մը և պարգեւ մըն է այս լուսեղէն զօրութիւնը և իրաւունքը, աստուածային ստեղծագործ Կամքէն, տրուած բոլոր անոնց, որոնք դժգոհ են սուտի և կեղծիքի աշխարհակալութենէն ու կը փնտռեն ոգեկան լուսաւորումի ճանապարհը:

Եկեղեցին կանգնած է կեանքի խաչմերուկին ու կը հրաւիրէ մարդկութիւնը անխտիր, լուսաւորելու զանոնք մտքով ու հոգիով: Լուսաւորչի կենդանի կանթեղին լոյսը միշտ պլպլուն է ու անպակաս:

Արթնցէ՛ք, հայեր, ուխտեցէ՛ք մնալ հաւատարիմ
մեր հոգիներու Լուսաւորչին՝
Յիսուս Քրիստոսի:

Յուլիս 31, 1993
Թորոնթօ

Խ Ա Չ Ը

Ի՞ՆՉ Է ԽԱՉԸ

Խաչը Խորհրդանշանն է ամբողջ Քրիստոնէութեան, Քրիստոսի բարոզած բոլո՛ր վսեմ սկզբունքներուն: Աստուծոյ Չօրութեան: Անոր սիրոյն, զոհաբերութեան, նուիրումին և ծառայութեան: Տառապանքին, համբերութեան և նախատեսութեան: Յաղթութեան և Փրկութեան:

Առանց Խաչի Խորհուրդին՝ անկարելի՛ է ըմբռնել ու բացատրել Քրիստոնէական կրօնքը: Խաչը նշանակն է, ու խորհրդանիշը քրիստոնէական հաւատքին: Խաչը մեր գմբեթներու վրայ կը բարձրացնենք, և բարերու վրայ կը դրոշմենք, Խաչի նշանը կ՛ընենք որպէս մեր հաւատքի, իսկութեան արտայայտութիւնը: Խաչը մահուան և տառապանքի, պատիժի գործիք էր: Սակայն Յիսուս ի՞նչ յանցանք ունէր, և ինչո՞ւ խաչուեցաւ:

Յիսուս երբ խաչուեցաւ, այն նոյն խաչափայտը դադրեցաւ չարչարանքի գործիք ըլլալու: Խաչը դարձաւ փրկութեան գործիք և ոչ թէ չարչարանքի: Խաչելութիւնը ճանապարհն է ոչ թէ մահուան, այլ յաղթանակի, և յարութեան:

«Բոլոր կրօնքներու մէջ սիրոյ գաղափարը կայ, բայց միայն քրիստոնէութեան մէջ Խաչ կայ»--Գարեգին Ա. կաթողիկոս:

Թէ պաշտումի թափն ունենաս՝
Տէրն զոյգ մը թեւ բեզի կու տայ,
Որպէս զի Իր Ուժը անհաս
Սաւառնացնես երկրի վըրայ:
Թէ տեսիլներ ունենաս դուն՝
Յայտնութիւն մ՛ալ բեզի կու տայ,
Որպէս զի Ի՛ր Կամքը արթուն
Հանդիսացնես երկրի վըրայ:
Թէ բարձունքէ մ՛խօսիս իր հետ՝
Ինքը բեզի շե՛շտ մը կու տայ,
Որպէս զի Իր Խօսքը յաւէտ
Արձագանգես երկրի վըրայ:
Իսկ Իր լոյսին թէ երթաս մօտ՝
Ինքը բեզի ջահ մը կու տայ,
Որպէս զի Իր Փառքն անաղօտ
Վարդավառես երկրի վըրայ:
Թէ համբուրուիս հետ Իր վէրքին՝
Ինքը բեզի կեանք մը կու տայ,
Որպէս զի Իր Ծունչը անգին
Ոգեւորես երկրի վըրայ:
Ու այդ Ուժը, այդ Կամքն ու Խօսք
Այդ Կայծն ու Վրէժ, այդ Փառքը սոսկ,
Այդ Ծնորհն ու Ծունչ, այդ Յոյսն համայն
Քեզի տըրուած ԽԱՉՆ է միայն:

--Շահան Ռ. Պէրպէրեան

Յունուար 1, 1999
Թորոնթօ

Գիտնալ և ճանչնալ՝ ի՜նչ մեծ և վսեմ մտային զօրութիւն է, որ կը յայտնագործուի մարդ արարածի ընկերային և ստեղծագործական իրագործումներու ասպարէզին մէջ: Գիտնալ՝ հոգեկան բարձրագոյն ձեւն ու կշռոյթն է, որ յատուկ է մարդկութեան կեցութեան և ըմբըռնումին: Ի ծնէ կոյրի մը անվեհեր վկայութիւնը.

« ես չեմ գիտեր, բայց մէկ բան գիտեմ միայն, Թէ՝որ կոյր էի և հիմա կը տեսնեմ»--Յով. Թ.25:

«Ես չեմ գիտեր, բայց այս գիտեմ» խօսքերը կը ներկայացնեն իսկական հաւատացեալը՝ աստուածատես գիտակցութիւն և ճանաչում:

Մարդ արարածը ամենագէտ չի կրնար ըլլալ: Անչափելի տիեզերքի բոլոր խորհուրդները չի կրնար լուծել իր հնունատր մտքով: Ան կը խոստովանի ըսելով. «չեմ գիտեր»: Սակայն վերոյիշեալ վկայութիւնը չի նշանակեր թէ նոյն անձը «որեւէ» բան չի գիտեր, կամ տգէտ է: «Բայց սա գիտեմ»ը՝ ի՜նչ իմաստութեամբ և հմտութեամբ ըսուած երկնային հորիզոնի տեսութիւն է:

Տեսանելի աչքեր ունեցող և իրենք զիրենք աստուածահաճոյ համարող եկեղեցապաշտներ (Փարիսեցիներ) չկրցան տեսնել և գիտնալ ա՛յն ինչ որ ի ծնէ կոյրը կրցաւ տեսնել իր հոգեկա՛ն աչքերով և խիզախօրէն վկայեց ըսելով. «Բայց սա գիտեմ»:

Գիտնալ՝ գիտելիքներ ամբարել չէ՛, այլ փորձառակա՛ն փոխակերպութիւն ստանալ է: Գիտցածին վստահիլ և ինքզինք դէպի կատարելութեան առաջնորդել է:

Հնագոյն անցեալէն ի վեր, Մերձաւոր Արեւելքի անուս հողագործը կը հերկէ հողը եզան արօրով և կը ցանէ ցորենի հունտերը: Ան բուսաբան մը չէ, բոյսերու ձեւը, կազմուածքը, բնախօսութիւնը և դասակարգը չի գիտեր, բայց սա՛ գիտէ, որ երբ ցորենին հատիկը հողին մէջ իյնայ, հարիւրապատիկ պիտի վերստանայ:

Հեռատեսիլի կազմած գործածողներս էլեկտրոնիկ ճարտարագէտներ չենք: Այդ գիտութիւնը չենք գիտեր, բայց սա գիտենք, թէ երբ այս կամ այն կոճակները սեղմենք, բոլոր աշխարհ մեր ոտքը կու գայ: Մեր գիտցածը՝ տեսաբանօրէն չենք կրնար բացատրել, բայց սա գիտենք, որ ոչինչ շարժումով այդ գործիքները կրնանք մեր ծառայութեան լծել:

(Վերոյիշեալ բացատրութիւնը գիտութեան նուաճումները, նուաստացնելու կամ անարգելու մտօք գրուած չեն երբեք, այլ ցոյց տալու համար, որ գիտութեան և լուսաւորեալ ռահվիրաներու պարգեւները և մատուցումները գործածել և օգտուիլ որքա՜ն դիւրին են):

Միթէ, Յիսուսի Եկեղեցիին բազմամիլիոն նահատակները, բոլորն ալ աստուածաբան վարդապետնե՞ր էին: 1915-ի Հայ Եղեռնի արիւնագիր պատմութեան մարտիրոսները, բոլորն ալ ուղղափառ վարդապետութեան մասնագէտնե՞ր էին: Ո՜չ: Անոնցմէ շատերը իրենց մայրենի լեզո՜ւն անգամ կորսնցուցած էին: Իրենց ազգային պատմութիւնը չէին գիտեր:

Աշխարհաբար լեզուն աղաւաղեալ կը գործածէին: Ս. Պատարագն ու Հաւատամքը գոց չէին գիտեր: Ազգային զարթօնքէն տեղեակ չէին ու

անոնց ղեկավարներու անունները չէին գիտեր, սակայն գիտէին իրենց Քրիստոնեայ անունները, գիտէին խաչակնքելը, գիտէին Յիսուս Քրիստոսի Անունը և Զայն սորվեցուցին իրենց զաւակներուն աֆսորի ճանապարհին: Որպէս բարձրագոյն գիտութիւն՝ գիտցան հաւատարիմ մնալ Աստուծոյ և սիրել Յիսուս Փրկիչը:

Վերոյիշեալ նահատակ բաջերը, ինչպէ՞ս բիչ բան գիտնալով, այդքան մեծ զոհողութիւններ ըրին և դիմացան վիշտերու, ցաւերու և նախատինքներու: Անոնք տոկացին դաժան ճակատագրի, որովհետեւ շատ սիրեցին իրենց Տէրն ու Փրկիչը և կառչած մնացին Քրիստոսի հաւատքին:

Հարցաքննութեան համար երբ ազգային ատեան տարին ի ծնէ կոյրը, որ զինք դատապարտեն իր հաւատքին և միակ գիտցածին համար, Հրաշագործ Գալիլեացին օգնութեան չհասաւ փաստաբանական բառախաղերով ազատելու համար զայն: Իսկ Յիսուս երբ «լսեց որ դո՛ւրս հանած են զայն», (բանադրած և վտարած իրենց համայնքէն), գտաւ կոյրը և շնորհեց անոր Իր աստուածորդիութեան յայտնութիւնը:

Աստուածառաք Գալիլեացին երկու անձերու միայն յայտնած է Իր Ինքնութիւնը որոնց արձանագրութիւնները կան Սրբազան Աւետարաններու էջերուն վրայ: Առաջինը՝ Սամարուհի մըն էր, որ եկած էր ջուր կրելու Սուգար ջրհորէն, որ յետոյ աւետարանիչը դարձաւ իր ազգին, ու երկրորդ առանձնաշնորհեալը եղաւ վերոյիշեալ՝ ի ծնէ կոյրը:

Լոյս ի Լուսոյ Յիսուս ինչո՞ւ այսպիսի բացառութիւններ ըրաւ չենք գիտեր, բայց այս գիտենք, որ Իր հաւատարիմները երեսի վրայ չէ թողած, այլ հոգեպէս խնամած և մխիթարած է զանոնք. ինչպէս Էմմաուսի ճամբորդները:

Մենք ալ նոյնպէս, որպէս յետին աշակերտներ Առաքեալներու և լուսաւորիչներու, կը ձայնակցինք մեր հաւատարիմ նախնիքներու հաւատքին և վկայութեան ըսելով.

«Մենք չենք գիտեր, բայց սա գիտենք»,
որ կոյր էինք սակայն հիմա կը տեսնենք:

Կը տեսնենք մեր Տէրը և Փրկիչը Յիսուս, որ յարեաւ գերզմանէն, յաղթահարեց մահը, ու բազմեցաւ Աստուծոյ Աջ կողմը բարեխօսելու մեզի համար:

Հոկտ. 2, 1991
Թորոնթօ
Ալպէռ Նորատունկեան
Հայ-Քրիստոնեայ